INNOVATIVE ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS

B. B. Usmonov

Preparing future teachers for innovative activities

Abstract

The article discusses the issues of preparation for innovative activity in pedagogical activity, organization of the content of lessons on a scientific basis, modernization of its organizational and technological base, development trends in which the goal of innovation is determined by society and the result depends on society's opinion about the intended goal.

Keywords: innovation, teachers, school, future lecturers

INTRODUCTION

Бугунги кунда юртимизда таълимсоҳасидапедагогикамалиётнингтурлитомонлариниқамраболаётганкучлиинновацион ҳапакат давомэтмоқда:таълимсифатиниошириш, кўзланганнатижаларинибелгилаш,инновацион,ахборот-коммуникацион технологияларни таълим жараёнига татбиқэтиш, интерфаол ўқитиш, таълим менежментига қаратилган ёндашувларвужудгакелмоқда.

Жамият ривожинингҳозиргибосқичидабаркамолинсоннитарбиялашгаэнгасосийвазифалардан бирисифатидақаралмоқда. Бугунги кунда юртимизёшлариорасиданхалқаромиқёсдагитурлитанловлар,мусобақаларғолибвасовриндорларинингетишибчиқишимамлакатимиздатаълим-тарбиягаэътиборкучли эканлигидан далолат беради.

Бугунги кун устозидазамонавийтаълим-тарбиясирларидан воқифбўлишлари, энг сўнгги инновациontехнологияларниэгаллаган,ахборот-коммуникациявоситаларидан оқилонафойдаланаолишкўникмаларигаэгабўлишлариталабэтилади.

Шужиҳатданолганда,қуйидагилар инновациontехнологияларнитаълим-тарбияжараёнигататбиқэтиш,бўлажакўқитувчифаолиятини янгичақуришгаталабкучайганлигинибилдиради:

–**биринчидан,** ижтимоийҳаётимизнингбарчасоҳаларидагикабиузлуксизтаълимтизимининг барчабосқичларидафаолиятюритаётганўқитувчиларнизамонталабларивaжаҳонандозаларасосидатайёрлаш,уларнингмалакасиниошириш,улартарбиялаётганёшлардамаданият, ахлоқ ва маърифат фазилатларини шакллантириш ва сингдириш;

- **иккинчидан,**жисмонийваруҳийжиҳатдансоғлом, жисмонанчиниққан,фидойиинсоннитарбиялаш, таълим ва маориф тизимини такомиллаштиришгаижтимоийзаруратту ғилиши;

- **учинчидан,**халқтаълимининг тубданислоҳқилинаётганижамиятимиздаҳартомонламабаркамол, соғлом авлод тарбиясига кенг каттаэътиборқаратилишитенденциясинингкучайиши;

- **тўртинчидан,**илм фантехнологиялар биланбоғлиқглобаллашувжараёнидаузлуксизтаълимтизимидаўқитишдазамонавийинновациoнёндашувларасосидаталқинқилиниши.

MAIN PART

Дарсларидаўқитувчи ҳартомонламаетук:соффикрли,мард,саботли,қатъиятли,келажакдаВатанниҳимояқилаоладиганшахсларникамолоптиришниўз олдига мақсад қилиб қўяди. Шунинг

учун,бўлғусиўқитувчиларнингфаолиятинииинновационташкилқилиш,таълим-тарбиямазмуниниянгилашвабойитиш муҳим аҳамият касб этади.

Таълимжараёниниривожлантиришбиланбиргаликдаҳозиргикунталаблариолдидатургандолзарбмасала – бўлажак ўқитувчиларниназарийваамалийжиҳатданинновацион фаолиятга тайёрлаш, ёш авлодни тарбиялашда самарадорликка эришишдир.Зеро, баркамол, соғлом фикрли шахсгинаўзинингинтеллектуал,маънавийимкониятларини тўлақонли намоён этиш имкониятигаэгабўлади.

Бўлажакўқитувчиларгатаълим-тарбиямазмунинииилмийасосдаўргатиш,унингташкилийватехнологикасосларинимодернизациялаш,келажакдаривожланиш тенденцияларини ишлаб чиқиш долзарбмасалалардандирбиридир.

Бугунги кунда педагогика соҳасида янги илмий йўналиш–педагогик инновация ва таълимжараёнини янгилаш ғояларининг пайдо бўлишинатижасидаўқитувчинингпедагогикфаолиятида **ўқитувчининг инновационфаолияти**тушунчасипайдобўлди.

Педагогикада«инновация»,«инновационфаолият»,«инновационпедагогика»,«таълимда инновацион жараёнларни бошқариш» кабитушунчаларXXасрнинг60-йилларидадастлаб,АҚШваҒарбийЕвропамамлакатларида«таълим технологияси» тушунчаси эътироф этилганвақтда пайдо бўлган. Ўзбекистонда ўқитувчиинновационфаолиятинингумумийваалоҳидажиҳатлариниРоссиялик олимлардан-К.Ангеловский,Г.И.Горская,С.Л.Кузьмина,В.А.Сластенин,ўзбек олимларидан-М.Очилов,Ж.Ғ.Йўлдошев,Р.Ҳ.Джураев,Н.Азизходжаевавабошқаларўзтадқиқотишларидаўргандилар.

Россияликолимлар–Н.Кондратьев,В.А.Сластенинлар«инновация»тушунчасинингмоҳияти,келибчиқишсабаблариниўрганганбўлсалар,ўзбеколимлари–Ж.Ғ.Йўлдошев,М.Очилов,Н.Азизходжаеваларўзтадқиқотларидаинновационфаолиятпедагогикфаолиятнингалоҳидашаклиэканлигиниисботладилар.

Инновацион фаолият тушунчаси инновация,инновационжараёнкабитушунчаларбиланчамбарчас боғлиқ. Шу сабабли бу тушунчаларmазмунинизоҳламасдантуриб,инновационфаолиятмазмунинианглашмумкинэмас.

Бугунтаълимтизимидагиинновацияларниқуйидагичатаснифлашмаъқулланмоқда:

- фаолиятйўналишигақараб(педагогикжараёндаги,бошқарувдаги);
- киритилганўзгаришларнингтавсифигакўра(радикал,модификацияланган,комбинацияли)
- ўзгаришларкўламигакўра(локал,тизимли);
- келиб чиқиш манбаига кўра (шу жамоаучуничкиёкиташқаридanолинган).

Маълумки - Инновациянингмақсадисарфланганмаблағ ёки кучдан энг юқори натижа олишданиборат.Ўқитувчиларниинновационфаолиятгатайёрлашдапедагогиктехнологияларнияратишзаруратинингошиши,педагогикжараёндаўқувчифаолиятинибошқаришучунлойиҳалангандарсларнингбаркамолшахстарбиясигайўналтирилишибиланузвийбоғлиқликдаамалгаоширилади.

Ўқитувчиларнингинновационфаолиятгатайёргарлигиучбосқичдаамалгаоширилади:

Инновацияларни педагогикфаолиятдақўллашданолдингидаврдагиўқитувчифаолиятитаҳлили;

инновационфаолиятнингфаолшаклланишдавринитаҳлилқилиш;

педагогикжараёнгаянгиликкиритилиббўлгандан кейинги даврдаги фаолиятни таҳлилқилиш.

Айни даврда таълимтизиминимазмунанислоҳқилишжараёнидапедагогларнингобрў-эътибори,масъулияти ва касб кўникмасини ошириш бўйича давлатсиёсати даражасида ишлар амалга оширилмоқда. Педагогларнинг узлуксиз касбий траекториясини шакллантириш- ўқитувчи фаолиятиниянгилашваинновацияларнитаълимжараёнигакиритишасосийвазифаҳисобланади.

Ўқитувчинингкасбийтайёргарликдаражасиунингбилим,кўникмавамалакаси,ижодийсалоҳиятиҳамданоанъанавийтафаккуридаўзаксинитопувчикасбийлаёқатибиланбаҳоланади.

Ўқитувчининг инновационфаолияти–ижодийёндашув,ижодийфаоллик,янгиликникиритишгатехнологикваметодологиктайёргарлик,янгичафикрлаш, муомаламаданиятиданамоёнбўлади.

Ўқитувчиларниинновацион фаолиятга тайёрлашдан мақсад – ўқитувчинингянгиликкаинтилувчанлиги,ўзустидамустақилишлашкўникмасивамалакасинишакллантириш,замонавийпедагогиктехнологиялар,интерфаолметодлардланфойдаланиб,дарсвадарсданташқаримашғулотларниўтказишмалакасинитакомиллаштиришданиборат.

Инновационфаолият–илмийизланишлар,ишланмаларяратиш,тажриба-синовишлариолибборишёкибошқафан-техникаютуқлариданфойдаланганҳолдаянгитехнологикжараён ёки янги такомиллаштирилган маҳсулотяратишдир. Инновацион фаолиятнинг асл мазмуниамалдаянгитехнологиянингшаклланишибўлиб,унингнатижасиинновациясифатидаюзагакелганихтиронилойиҳага,лойиҳанитехнологиягаайлантиришгайўналтирилганфаолиятдир.

Бўлажакўқитувчиниинновационфаолиятгатайёрлашдаянгиликниялпиваунингалоҳидабосқичларимуваффақиятинибашоратқилиш;янгиликнибошқаинновацияларбиланқиёслаш,улардансамарадоринитанлабол иш,уларнингэнгаҳамиятлисиваaниқликдаражасинианиқлаш;янгиликнитатбиқэтишнингмуваффақиятлиликдаражасинитекшириш;янгиликнитатбиқэтадигантаъшкилотнингинновационқобилиятигабаҳобериш муҳимдир.

Ўқитувчинингинновационфаолиятинатижасидаўқувчиларнингиндивидуал-психологикхусусиятлари,уларнингмотивларсоҳасиатрофличаўрганилибчиқилади,мактабвасинфданташқари тадбирлардаузлуксиздидактиктизимнитаъминлайдиганметодикмажмуаларяратилади;соғломтурмуштарзинирек ламақилувчитарбиявийтадбирлар: суҳбатлар, кечалар уюштирилиб,ўқувчиларнингқизиқишлариинобатгаолинади,таҳсилолувчиларнингруҳийҳамдаинтеллектуалқобилиятлариўстирилади;оиладаги,синфвамактабдагипедагогикҳамдапсихологикмуҳитатрофличаўрганилиб,уларнингҳамкорлигиривожлантирилади.

Ўқитувчиватаҳсилолувчиўртасидаги«субъект-субъект» муносабатлари янги мулоқотнамунаси сифатида ўзгариши инновацион фаолиятшартлариданбиридир.

Бўлғуси ўқитувчини инновационфаолиятгатайёрлашдапедагогикжамоанинг ўрни катта аҳамият касб этади.

Таълимсифатиниоширишжамиятнингбарчажабҳаларидаҳаётнияхшилашгаолибкелади.Янгиликкиритиштаълимсифатиниоширишнингсамараливоситасибўлганлигиучунҳамривожлангандавлатлартаълимжараёнигаузлуксиз янгилик киритишга ҳаракат қиладилар.Кўпгинамамлакатлартажрибасишуникўрсатадики,инновационжараёнлардатаълимтизимидагибарчабўғинлариштирокэтишилозим.Аммоинновационжараёнларюқориданпастгақарабҳаракатлансавабундаўқитувчибўйсунувчи,яъниянгиликнингфақатистеъмолчиси бўлиб қолса, у ҳолда бу жараён натижавийлиги йўқолади.

CONCLUSION

Хулосаўрнида бўлажакўқитувчиниинновационфаолиятгатайёрлашдақуйидагивазифаларниамалгаоширишназардатутилади:

1) таълим ва тарбияни уйғун олиб бориш,ёшларнимаънавий,ахлоқий жиҳатдан етук шахс сифатида воягетказиш бўйича таъсирчан педагогик чораларнибелгилаш;

2) таълиммуассасаларидасоғломижодиймуҳитнияратиш,таълимватарбияжараёнигаилғоринновацион,педагогикваахбороттехнологияларини жорий этиш орқали ўқитиш сифатиниянгибосқичгакўтариш;

3) ёшларнингдунёқараши,тафаккури,мустақилфикрлаш қобилиятларинишакллантириш;

4) қобилиятларни эрта аниқлашваривожлантириш;

5) иқтидорлиёшларнингқобилиятиваистеъдодинианиқлаш,тарбиялаш,тўлақонлирўёбгачиқаришнингягонаумумиллийтизиминишакллантириш;

6) ўқув жараёнини табақалаштиришвапрофиллаштиришнингилмийасосларинияратиш;

7) мактабданташқаритаълимнингшакллари ва мазмунини тубдан янгилаш, ҳудудларнингхусусиятлари,таҳсилолувчиларнингқизиқишлари,хоҳиш-истаклариасосидабилимларниўзлаштиришгайўналтириш;

8) педагогикасоҳасидагиинновацияларкўламиникенгайтириш,педагогикдиагностика,ўқувчишахсигаиндивидуалёндашишгадоиртадқиқотларга кенг йўл очиш, уларни ҳар томонламақўллаб-қувватлашмеханизминижорийэтишвабошқалар.

REFERENCES

1. Birova, J., Vasbieva, D. G., & Masalimova, A. R. (2017). Communication in French foreign language learning by implementing the aspects of interculturality. Communications - Scientific Letters of the University of Zilina, 19(4), 95-104.
2. Clark, M. S. & Fiske, S. T. (1982). Affect and Cognition. Hillsdale, NJ: Erlbaum. Collinson, P. (2000).
3. Cultural, social and individual correlates of happiness in Taiwan. Available at: http://www.brookes.ac.uk/schools/social/research/news2/newsp24.html Davies, P. (1990).
4. The Use of Drama in English Language Teaching. TESL, Canada Journal, 8(1), 87-99. De Bono, E. (2010).
5. Tutorial on the development of thinking. Minsk: Popurri. Di Pietro, R. J. (1987). Strategic Interaction: Learning languages through Scenarios, Cambridge: Cambridge University Press. Drovosekov, S. E. & Sakhieva, R.G. (2018). Peculiarities of Using Projects in Learning English as a Foreign Language. XLinguae, 11(1), 91-101. Finke, R. A., Ward, T. B., & Smith, S. M. (1992).